

Isamaa valimisprogramm 2024. aasta Euroopa Parlamendi valimisteks

Aitab valedikust poliitikast ja inimeste petmisest! Isamaa seisab ausa poliitika eest, mis tagab Eesti julgeoleku ning loob vundamendi majanduskasvuks, et parandada inimeste toimetulekut. Isamaa programm „Õigele tee!“ sõnastab lähiaastate suurimad väljakutsed ning pakub vajalikud lahendused Eesti ja Euroopa Liidu olulisematele küsimustele.

Isamaa on rahvuslik-konservatiivne erakond, mille juured ulatuvad iseseisvuse taastamise eelsesse aega. Meie eesmärk on **Eesti riigi, rahvuse, keele ja kultuuri säilimine läbi aegade**. Parempoolse erakonnana austame inimeste **valikuvabadust** ning seisame **demokraatia** ja **turumajanduse** eest, mis on eelduseks **tugevale majandusele** ning Eesti rahvuslike huvide kaitsmisele.

Euroopa erilisus seisneb jagatud ajaloo, ühistes kristlikes juurtes, mille moodustavad erinevad rahvuskultuurid ja nende traditsioonid. Autoritarism, radikaalne islamism ja terrorism ning kontrollimatu ränne on ohuks euroopalike väärtuste alustaladele. Euroopa Liit ja selle moodustavad riigid peavad suutma kindlameelselt kaitsta oma identiteeti ja traditsioone nende ohtude eest. Euroopa suurima poliitilise katuseorganisatsiooni – kristlik-demokraatlikke ja konservatiivseid erakondi ühendava Euroopa Rahvapartei liikmena, on Isamaal platvorm seista Eesti ja euroopaliku elulaadi eest.

Isamaa konservatiivne maailmavaade on avatud uuendustele ja reformidele, arvestades seejuures minevikukogemust kui ka reformide kaugemat mõju tulevikule. Seejuures tuleb lähtuda poliitika kujundamisel tervest mõistusest, mis hoiab alles väärtused ja parimad praktikad, mis on toonud meid tänasesse päeva.

JULGEOLEK ÕIGELE TEELE

Euroopas käib sõda. Eesti ning Euroopa Liidu välis- ja julgeolekupoliitika peab lähtuma realistlikust ohuhinnangust geopoliitilisele olukorrale. EL peab ühes liitlastega tagama Eesti ja teiste liikmesriikide turvalisuse. Seisame Ukraina võidu ja Venemaa kaotuse eest. Selleks tuleb käivitada Euroopa riikide kaitsetööstus, tagada Euroopa välispiiride kaitse ning mitmekordistada sõjalist ja majanduslikku abi Ukrainale.

MAJANDUS ÕIGELE TEELE

Eesti majandus on kolmandat aastat languses ning EL-i majandus on paigalseisus. Majanduse taaskäivitamiseks tuleb loobuda käskude-keeldude poliitikast, ettevõtlust kähklastavast bürokraatiast ja tagada mõistlikud ning stabiilsed energiahinnad. Eesmärk on luua uusi tasuvaid töökohti, parandada inimeste toimetulekut ning soodustada innovatsiooni.

EESTI ÕIGELE TEELE

Aitab valedikust poliitikast. Tänapäevase valitsuse tekitatud usalduskriis, juhtimiskriis ja majandusvaenulik poliitika pärsib Eesti majanduse arengut ning inimeste toimetulekut. Isamaa on positiivne alternatiiv, mis lähtub otsuste tegemisel Eesti inimeste ja ettevõtete parimatest huvidest ning Eesti julgeolekust.

LÜHIPROGRAMM

Aus ja kindlameelne juhtimine

Lõpetame valeliku poliitika! Tänapäevase valitsuse tekitatud usaldus- ja juhtimiskriis kahjustab Eesti huve. Isamaa lähtub otsuste langetamisel Eesti inimeste ja ettevõtete huvidest ning toob tagasi ausa asjaajamise.

Eesti ja Euroopa majandus

Eesti majandus on kolmandat aastat languses ning EL-i majandus on paigalseisus. Selleks, et luua tasuvaid töökohti ning parandada inimeste toimetulekut tuleb lõpetada bürokraatlikud piirangud. Väärtustame turumajandust ning lõpetame käskude- keeldude poliitika.

Eesti iseseisvus ja julgeolek

Euroopas käib sõda. Tagame koostöös liitlastega Euroopa Liidus ja NATO-s meie inimeste turvalisuse ja julgeoleku. Käivitame Euroopa kaitsetööstuse, tagame välispiiride kaitse ning loome raamistiku, millega tõusevad kõigi EL-i liikmete kaitsekulud 3 protsendile SKT-st.

Ukraina võit ja Venemaa kaotus

Lääs ei ole teinud piisavalt Ukraina võiduks. Toetame Venemaa majanduse täielikku isoleerimist, varade konfiskeerimist ning sõjakurjategijate vastutusele võtmist. EL-i sõjalist ja majanduslikku abi Ukrainale tuleb mitmekordistada, et vabastada Venemaa poolt okupeeritud territooriumid.

Eesti rahvuslikud huvid

Eesti on olnud 20 aastat Euroopa Liidu liige. Tagame teenuste, kaupade ja tööjõu vaba liikumise. Väärtustame häid liitlassuhteid ja koostööd, kuid ei karda seejuures seista Eesti rahvuslike huvide eest.

Konkurentsivõimeline energiapoliitika

Euroopa Liidu energiapoliitika peab tagama kogu kontinendi varustatuse energiaga. Seejuures on olulised läbipaistvad ja stabiilsed energiahinnad, mis soodustavad investeringuid tööstusesse ning tagavad inimeste parema toimetuleku.

Mõistlik keskkonnapoliitika

Kliimaväljakutsega tuleb tegeleda lähtuvalt tervest mõistusest. Seatud eesmärkide puhul on oluline otsuste läbimõeldus ja vastutustundlikkus. Eesmärkide poole pürgimisel on oluline toetada Eesti ja Euroopa majanduse konkurentsivõimet.

Eakate ja perede heaolu

Eesti peab jõudma olulisemate sotsiaalvaldkonna näitajate poolest EL-i paremike hulka. Tugeva sotsiaalpoliitika eelduseks on kasvav majandus, mis võimaldab parandada sotsiaalvaldkonna teenuste kättesaadavust ja kvaliteeti nii eakatele, noortele kui lastega peredele.

Euroopa jäägu Euroopaks

Kaitseme euroopalikku väärtusruumi ja elulaadi. Euroopa on demograafilises kriisis, millest väljumiseks on vaja anda peredele vajalik kindlustunne, mis toetab pere loomist. Massiline sisseränne ei ole lahendus ning illegaalset immigratsiooni tuleb tõkestada. Väärtustame euroopa kultuuri- ja vaimupärandit ning selle edasi andmist järeltulivatele põlvvedele.

SISUKORD

1. Julgeolek.....	4
1.1 Euroopa Liidu julgeolek.....	4
1.2 Venemaa kaotus ja Ukraina võit	5
1.3 Ränne ja Euroopa Liidu välispiir	5
1.4 Suhted maailma riikidega.....	6
2. Majandus ja energeetika.....	7
2.1 Majandus	7
2.2 Energeetika	8
2.3 Bürokratia ja korrupsiooni vähendamine	8
2.4 Innovatsioon	9
3. Sotsiaalvaldkond	10
3.1 Töötajate sotsiaalne kaitse	10
3.2 Eakate sotsiaalse kaitse ja hoolekande arendamine	10
3.3 Lapsevanemate ja laste sotsiaalne kaitse	11
3.4 Tervishoiuteenused.....	11
4. Keskkond ja põllumajandus	12
4.1 Keskkond	12
4.2 Põllumajandus ja metsandus	13
5. Regionaalpoliitika.....	13
6. Teadus, haridus ja kultuur.....	14
6.1 Teadus- ja arendustegevus	14
6.2 Haridus.....	15
6.3 Kultuur ja sport	16
7. Noored	17
8. Euroopa Liidu tulevik.....	18

1. Julgeolek

1.1 Euroopa Liidu julgeolek

Isamaa on veendunud, et Euroopa Liit peab kaasajastama välis- ja julgeolekupoliitika käsitust, lähtudes muutunud julgeolekuolukorrast. EL-i ühtsuse välis- ja julgeolekupoliitika küsimustes tagab realistlik ohuhinnang geopoliitilisele olukorrale ning vastuseis autokraatlikele režiimidele. Rahu tagamise eelduseks on liikmesriikide tugev riigikaitse, välispiiride kontroll ning kaasaegne relvastus.

Isamaa toetab Ukraina võitu ja Venemaa kaotust. Ukraina võitleb täna ka Euroopa Liidu ja NATO liikmesriikide julgeoleku eest, mistõttu vajavad nad EL-i, USA ja NATO täielikku toetust.

Isamaa peab oluliseks...

- raamistiku loomist, mille alusel panustavad kõik EL-i liikmesriigid kaitsekuludesse vähemalt 3% SKT-st.
- tihedat koostööd USA-ga ning EL-i liikmesriikide toimivat julgeolekualast koostööd NATO-ga. Seejuures ei toeta me NATO ülesannete dubleerimist.
- Euroopa Liidu kaitsefondi rahastamise viimist vajalikule tasemele järgmises eelarveraamikstikus. Euroopa kaitsetööstuse strateegia ellurakendamist koos toimiva rahastusmudeliga. See võimaldab kindlustada EL-i välispiiri ning korraldada ühishankeid relvastuse soetamiseks.
- Euroopa Liidus kaitsevoliniku ametikoha loomist, kelle pädevusse kuuluvad: kaitsetööstuse toetamine ja arendamine, riikide kaitsealaste ühishangete koordineerimine ning EL-i sõltumatuse tagamine kriitilise tähtsusega tehnoloogiate, tarneahelate ja maavarade valdkonnas.
- Euroopa riikide kaitsetööstuse arengut. Kõrvaldada tuleb piirangud, mis takistavad investeringuid kaitsetööstusesse. Eraldi fookusesse tuleb võtta väikese ja keskmise suurusega kaitsetööstusettevõtted, et soodustada uute tehnoloogiate kasutusele võtmist.
- Kriisideks (rändekriis¹, toidujulgeolek², looduskatastroofid³, tervisealased kriisid⁴, jt.) mõeldud EL-i mehhanismide edasi arendamist, et olla valmis võimalikeks hädaolukordadeks.
- investeringuid Euroopa küberjulgeolekusse. Toetame EL-i Küberturvalisuse Ameti⁵ edasi arendamist, et tagada oluliste riiklike institutsioonide, taristu ja ettevõtete julgeolek.

¹ The integrated political crisis response (IPCR)

² Euroopa toiduga kindlustatuse kriisiks valmisoleku ja sellele reageerimise mehhanism (EFSCM)

³ Euroopa Liidu Solidaarsusfond

⁴ Health Emergency Preparedness and Response Authority (HERA)

⁵ ENISA

1.2 Venemaa kaotus ja Ukraina võit

Isamaa toetab Ukraina võitu ja Venemaa kaotust. Ukraina võitleb täna ka Euroopa Liidu ja NATO liikmesriikide julgeoleku eest, mistõttu vajavad nad EL-i, USA ja NATO riikide täielikku toetust.

Isamaa peab oluliseks...

- Euroopa Liidu ühist poliitikat Venemaa suunal ning seismist Ukraina, Gruusia ja Moldova territoriaalse terviklikkuse eest.
- Venemaa majanduse täielikku isoleerimist. Venemaale tuleb kehtestada senisest karmimad sanktsioonid ning tagada nende jõustamine. Vajadusel tuleb laiendada sanktsioone kolmandatele riikidele.
- EL-i idapiiril asuvate riikide koostöös Venemaa ja Valgevene piiri täielikku sulgemist kaubaveole, ka transiidiks, et vältida sanktsioonidest kõrvale hiilimist.
- koostöös Ukrainaga Venemaa poolt sooritatud sõjakuritegude uurimist ning tegevusi rahvusvahelise tribunali loomiseks, et võtta Putin ja tema kaasosalised vastutusele.
- EL-i üleselt võimaluste loomist Venemaa varade konfiskeerimiseks. Konfiskeeritud varade abil valmistatakse ette nn Marshalli plaan Ukraina ülesehitamiseks.
- üleeuroopalist keeldu Venemaa agressiooni toetavatele meediakanalitele. Soosime algatusi, mille eesmärgiks on ennetus- ja teavitustöö ning valeinfo leviku takistamine.
- Euroopa Liidu ülese arutelu algatamist Venemaa kodanike valimisõiguse piiramiseks EL-i liikmesriikide valimistel.
- sõjalise, majandusliku ja humanitaarabi andmise jätkamist Ukrainale.
- Euroopa Investeeringuspanga laenu ja toetuste võimaldamist Ukrainale ning Euroopa Stabiilsusmehhanismi vahendite avamist Ukraina toetamiseks.
- Jätkata Valgevene demokraatliku opositsiooni toetamist ning vastuseisu Lukašenka autokraatlikule režiimile.

1.3 Ränne ja Euroopa Liidu välispiir

Isamaa kaitseb Euroopa identiteeti, elulaadi ja ühiseid traditsioone. Viimastel aastatel oleme näinud ebaseadusliku rände kasutamist hübriidrelvana ning ebaseadusliku sisserände kasvu. Kontrollitud ränne ja tugev EL-i välispiir tagavad Euroopa riikide julgeoleku.

Isamaa peab oluliseks...

- Euroopa riikide kontrolli rändepoliitika üle. Selle eelduseks on poliitiline tahe illegaalse rände tõkestamiseks, tugev EL-i välispiiri ning toimiv piirivalve.
- Frontexi finantseerimise suurendamist Euroopa Liidu välispiiride kaitseks. Kiirkorras tuleb tugevdada piirivalvet ning jälgimissüsteeme liidu idapiiril ja Vahemerel.
- lepingute sõlmimist Aafrika põhjaranniku riikidega, et ennetada paatide saabumist Euroopasse. Sõlmitud lepingute täitmist tuleb regulaarselt jälgida ning EL-i rahaline toetus Aafrika riikidele peab olema seotud tingimuste täitmisega.
- Euroopa Liitu illegaalselt saabunud piiriületajate tagasi saatmist lähteriiki. 2023. aastal kasvas illegaalsete piiriületuste hulk EL-is 50% võrra võrreldes aasta varasemaga.

- Europoli ja Frontexi isikkoosseisu suurendamist, et toetada inimkaubanduse vastast võitlust ning tõkestada ebaseaduslikku rännet.
- arutelu avamist rahvusvaheliste pagulasõiguse lepingute tingimuste üle, et tagada massilise sisserände tõkestamine, kiirendada menetlusprotsesse ning tagada õigusselgus.
- liikmesriikide piiriülest koostööd ning infovahetust terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse tõkestamiseks.

1.4 Suhted maailma riikidega

Isamaa lähtub Euroopa Liidu välispoliitika kujundamisel Eesti ja Euroopa huvidest, mis tugevdavad meie julgeolekut ning peab oluliseks väärtuspõhist välispoliitikat, mis toetab demokraatiat ja turumajandust.

Isamaa peab oluliseks...

- tagada suhetes kommunistliku Hiina Rahvavabariigiga EL-i ühtsus. Hiina mõju kasv maailmas on pikaajaline strateegiline väljakutse demokraatlikele riikidele. Vastu tuleb olla formaatidele, kus EL-i liikmesriigid suhtlevad Hiinaga ebavõrdsetel alustel.
- USA ja EL-i ühtset poliitikat Hiina suunal, mille eesmärgiks on maailma demokraatlike riikide tihe koostöö ning sõltuvuse vähendamine Hiinast.
- Euroopa Liidu sõltumatuse tagamist Hiinast olulise ja tundliku tehnoloogia küsimustes. See puudutab nii kriitilise tähtsusega maavarasid, akusid, pooljuhte kui andmetöötlust ja tehisaru.
- koostööformaatide suurendamist Taiwaniga. Taiwani julgeoleku tagamine on rahvusvahelise stabiilsuse garanteerimiseks ülioluline ning tihe majandusalane koostöö edendab Euroopa Liidu huvisid. Samal ajal tuleb jätkata tähelepanu juhtimist tiibetlaste ja uiguuride õigustele Hiinas.
- majandussuhete tihendamist Aafrika ja Aasia demokraatlike riikidega.
- idapartnerlusprogrammi edendamist, nn „hallide alade“ kadumist Euroopa Liidu lähinaabruses ning EL-i liikmelisuse perspektiivi pakkumist riikidele, kes täidavad EL-iga liitumise kriteeriumid.
- et EL-i rahaline toetus ja arenguabi kolmandatele riikidele oleks seotud konkreetsete nõuete ning tingimustega, mille hulka kuuluvad demokraatia ja õigusriigi põhimõtted. Eesmärgiks on demokraatia kandepinna laiendamine ja korrupsiooni ennetamine.

2. Majandus ja energeetika

2.1 Majandus

Eestis ja Euroopas on keskne küsimus, kuidas toetada ettevõtlust, luua tasuvaid töökohti ja tagada parem elujärg. EL pakub Eesti inimestele ja ettevõtetele piiramatult võimalusi, mistõttu on oluline tagada vabad ja ausad konkurentsitingimused.

Isamaa ei vastusta vajadust kliimaväljakutsega tegeleda, aga seatud eesmärkide puhul on oluline otsuste läbimõeldus ja vastutustundlikkus. Oluline on, et nende eesmärkide poole pürgimisel arvestataks Eesti ja Euroopa konkurentsivõime ning Eesti rahvuslike huvidega.

Isamaa peab oluliseks ...

- kliimapoliitikat, mis arvestataks ettevõtete konkurentsivõimega ning ei toeta eesmärkide täitmist plaanimajanduse viisil. Kliimaeesmärgid ei ole asi iseeneses, vaid eesmärke tuleb seada teaduspõhiselt ning sotsiaalmajanduslikke mõjusid arvestades.
- inimeste valikuvabadust kliimaeesmärkide poole liikumises. Eesmärkide täitmist tuleb soodustada erinevate garantiide ja toetusmeetmetega ning vastu tuleb seista sundmehhanismidele ja käskude/keeldude poliitikatele.
- Eesti inimeste võrdseid õigusi ja võimalusi Euroopas õppida, reisida ja töötada.
- vaba konkurentsi ettevõtluses, seistes samal ajal vastu liigsetele piirangutele ning ebavõrdsele kohtlemisele, mis kahjustavad Eesti majandust. EL-is peab olema ettevõtluseks avatud, tõhus ja liigsete piiranguteta ühine turg.
- intressipoliitikat, mis toetab majandust ja inimeste toimetulekut. Liiga kõrged intressimäärad pärsivad ettevõtluse ja majanduse arengut ning inimeste heaolu.
- EL-i vahendite investeerimist infrastruktuuri (teed, rööbastransport, internet, laadimistaristu). Turvalised ning kiired siseriiklikud ja rahvusvahelised ühendused toetavad majandust ja ühtlast regionaalset arengut.
- regionaalsete eripärade arvestamist investeeringute, toetusmeetmete ja reeglite kujundamisel. See puudutab nii lennundust kui teisi valdkondi.
- investeeringuid ülikiire internetiühenduse tagamiseks ning sidevõrkude arendamist eesmärgiga vähendada võrkude ülekoormust, et tagada ettevõtetele võrdsed konkurentsitingimused.
- konkurentsivõimelist pangandussektorit, mis toetab Eesti ja Euroopa majandust. Aus konkurents pangandusturul ja vähesed piirangud muudavad kapitali kaasamise eraisikutele ja ettevõtetele kättesaadavaks, olenemata liikmesriigi asukohast ja turu suurusest.
- vastastikku kasulike vabakaubanduslepete sõlmimist kolmandate riikidega, et suurendada inimeste heaolu ja parendada nende elujärge.

2.2 Energeetika

Euroopa Liidu energiapoliitika peab tagama kogu kontinendi varustatuse energiaga. Seejuures on olulised läbipaistvad ja stabiilsed energiahinnad, mis soodustavad investeringuid tööstusesse ning tagavad inimeste parema toimetuleku.

Isamaa peab oluliseks...

- sisulist Euroopa elektrituru reformi, mis tagab Nord Pool'i börsi läbipaistvuse ja konkurentsivõimelise elektrihinna. Hinnamanipulatsioonid energiaturul tuleb lõpetada.
- otsida võimalusi üle-euroopaliseks kokkuleppeks, et kehtestada mõistlik CO2 kvoodi hinnalagi. CO2 kvoodist laekuv tulu peab minema konkurentsivõimelise elektrihinna tagamiseks ning investeringuteks.
- investeringuid juhitavatesse energiavõimsustesse ning headesse ühendustesse naaberriikidega, et tagada energiapuudus. Plaanitavate investeringute eesmärk on katta Eesti elektritarbimine 2030. aastaks kodumaise elektritootmisega.
- sotsiaalmajanduslike mõjudega arvestamist kliimaeesmärkide täitmisel. Seatud eesmärkide saavutamise ei tohi kahjustada Eesti majanduse konkurentsivõimet ega tarbijate toimetulekut. Nende poole tuleb liikuda mõistlikult, järjepidevalt ja järkjärgult.
- energiallikate mitmekesisust ja tootmise hajutamist kliimaeesmärkide saavutamisel. See on oluline nii julgeoleku kui majanduse seisukohast.
- energiapoliitikat, mis toetab majandust ja liikmesriikide konkurentsivõimeliseid. Isamaa toetab EL-i energeetikaalaseid kokkuleppeid viisil, mis võimaldavad Eestis põlevkivi väärindamist.
- tehnoloogianeutraalsuse tagamist EL-is kehtestatavate nõuete puhul. Seadusandja ülesanne ei ole öelda, milline tehnoloogia või tootmisviis kujuneb edukaks. Parim võimalik kulutõhus lahendus selgub ausas konkurentsivõimelises keskkonnas.
- tehisaru rakendamist eri valdkondades nagu näiteks transport ja energeetika.
- energia kokkuhoidu ja efektiivsemat kasutamist, mis aitab säästa energiatarbimist ning langetada hindu.

2.3 Bürokratia ja korrupsiooni vähendamine

Euroopa Liidu asjaajamist tuleb lihtsustada. See tagab suurema õigusselguse, ennetab EL-i vahendite väärkasutamist ning vähendab ettevõtjate ja liikmesriikide õlgadele asetatud bürokraatia hulka.

Isamaa peab oluliseks...

- bürokraatia vähendamist ning kõigi täiendavate rohepöörde initsiatiivide seismapanekut, mis pidurdavad ettevõtlust ja majandust.
- koostöös partneritega Euroopa Rahvaparteis reegli kehtestamist, mille kohaselt tähendab iga uue regulatsiooni vastu võtmine vähemalt ühe varasema tühistamist.
- EL-i ülest kokkulepet, mille kohaselt lähtutakse avaliku sektoriga asjaajamise andmete ühekordse küsimise põhimõttest.
- eestlastele tuntud digitaalse identiteedi laiendamist üle-euroopaliseks, et võimaldada turvaliselt ligi pääseda avaliku ja erasektori teenustele kasutades Eesti eID vahendit.

- otsustes lähimuspõhimõttest (subsidiarsusest) lähtumist. Probleeme tuleb lahendada lähimal võimalikul tasandil, mis tähendab liikmesriikide otsustuspädevuse austamist lähtudes kehtivatest EL-i aluslepingutest.
- varimajanduse osakaalu vähendamist. Võrdse konkurentsi oluline osa on maksudest kõrvale hiilimise vähendamine nii EL-i üleselt kui ka rahvusvahelisel tasandil.
- avaliku sektori läbipaistvuse tagamist. Lepingud, mis on sõlmitud Euroopa Liidu institutsioonide ja eraettevõtete vahel, peavad olema avalikud.
- riikideülest koostööd, struktuure ja algatusi, mis võitlevad korruptsiooniga, sh ühtseid standardeid korruptsioonikuritegude määratlemisel.

2.4 Innovatsioon

Innovatsioon loob aluse lisandväärtuse kasvule majanduses. Vabaturumajandus, ettevõtlikkus ja vähene bürokraatia loovad parimad eeldused innovatsiooniks. Eesti edukad tehnoloogiaettevõtted on tõestus, et meie potentsiaal on olla suunanäitaja kogu Euroopa innovatsioonipoliitikale.

Isamaa peab oluliseks...

- lõpetada EL-i püüdlused reguleerida uusi tehnoloogiaid enne nende väljatöötamist. Liigsed piirangud mõjuvad negatiivselt Euroopa majanduskeskkonnale ja uute tehnoloogiate arendamisele.
- võtta Euroopa Liidu innovatsiooni õigusraamistiku standardiks Eesti lähenemine ja parimad praktikad. Eesti seadusandlik keskkond on olnud eesrindlik, toetamaks innovaatiliste lahenduste väljatöötamist ning sarnast lähenemist tuleks rakendada terves EL-is.
- tööstuse digiteerimise suurendamist ning tarka tööstust, mis toetub ühiskonna ja töötajate heale digitaalsele kirjaoskusele.
- võimaluste loomist, et Eesti saaks Euroopas uute tehnoloogiate testkeskkonnaks. Esimeseks sihiks seame isesõitvate autode arendamise ja katsetamise hõreda asustusega Eesti piirkondades. Vastava infrastruktuuri võimaldamine tooks Eestisse globaalsete ettevõtete arenduskeskusi ning panustaks Eesti majandusarengusse.
- suurandmete kasutuselevõtu lihtsustamist, mis annab võimaluse suurema lisandväärtuse loomiseks tööstuse ja infotehnoloogia sektorites.
- tehisaru ja Euroopa Liidu innovatsiooniprogrammide suunamist selleks, et toetada Eesti keele ja kultuuri säilimist ning kasutamist.
- droonide arendamise reeglite lihtsustamist, et võimaldada droonide senist suuremat kasutamist nii erasektori teenuste pakkumisel kui kaitsevaldkonnas.
- Eesti saamist Euroopa kaitsetööstuse innovatsioonikeskuseks. Toetame idu- ja tööstusettevõtete arendamist kaitsektoris, et liikmesriikide senisest suuremad panused riigikaitsele tooksid tulu ka Eesti majandusele.

3. Sotsiaalvaldkond

Isamaa seab sihiks, et Eesti jõuaks olulisemate sotsiaalvaldkonna näitajate poolest vähemalt Euroopa Liidu keskmisele tasemele. Samas tuleb hoida edumaad nendes valdkondades, kus Eesti on juba praegu paremiku hulgas. Peame oluliseks, et otsustusõigus sotsiaalvaldkonna poliitikate sisu üle jääb liikmesriikide pädevusse.

Tugeva sotsiaalpoliitika eelduseks on tugev majanduspoliitika. Tugev majandus ning maksulaekumiste kasv võimaldavad parandada sotsiaalvaldkonna teenuste kättesaadavust ja kvaliteeti kõigi Eesti inimeste jaoks.

3.1 Töötajate sotsiaalne kaitse

Isamaa lähtub põhimõttest, et tööturu regulatsioonid ja kogu sotsiaalsüsteem oleks kujundatud nii, et iga töövõimeline inimene leiaks rakenduse tööturul ning töötuks jäämise korral jõuaks võimalikult kiiresti tööturule tagasi.

Isamaa peab oluliseks...

- paindlikkust tööturul ja ümberõppeprogramme, mis võimaldaksid kõigil ühiskonnaliikmetel tööturul osaleda.
- tööjõu vaba liikumise kindlustamist kõigile Eesti inimestele ja Euroopa Liidu kodanikele. Oluline on, et Eesti töötajate õigused oleksid tagatud kõigis EL-i liikmesriikides, sh diskrimineerimise vastu.
- hoida kontrolli all kolmandatest riikidest lähtuvat töörännet Euroopa Liitu, et vältida palgakasvu pidurdumist ja liigset survet liikmesriikide sotsiaalsüsteemidele. Samuti aitab see ennetada kultuuriruumi muutumist ning ohtu julgeolekule ja turvalisusele.

3.2 Eakate sotsiaalse kaitse ja hoolekande arendamine

Euroopa Liidu ja Eesti rahvastik vananeb. Sellega suureneb nõudlus kvaliteetsemate teenuste järele. Isamaa teab, et parema heaolu toob majanduskasv, mis võimaldab luua ligipääsetava elukeskkonna ja tagada paremad teenused eakatele.

Isamaa peab oluliseks...

- töötada selle nimel, et Eesti pensionid jõuaks järele EL keskmisele. Selleks tuleb luua kõrge lisandväärtusega töökohti, soodustada majandusarengut ning väärtustada rahva järelkasvu eest hoolitsemist.
- kaasata EL-i vahendeid, et arendada hooldusteenuseid, sh koduhooldust, mis võimaldaksid väarikat vanaduspõlve ja samas vähendaksid lähedaste hoolduskoormust, laiendades sellega töötamise ning ühiskonnaelus osalemise võimalusi.
- EL programmi käivitamist selleks, et parandada ligipääsetavust erinevates valdkondades nagu füüsiline keskkond, veebilehed ning enamkasutatavad teenused (nt transport, pangandus, e-kaubandus).

3.3 Lapsevanemate ja laste sotsiaalne kaitse

Euroopa Liit on kõige turvalisem koht laste kasvatamiseks. Sellele vaatamata, seisavad kõik Euroopa riigid silmitsi demograafilise kriisiga. Isamaa räägib rahvastikukriisiga kaasnevatest ohtudest ja riskidest avameelselt ning teeb kõik selleks, et pakkuda peredele vajalikku tuge.

Isamaa peab oluliseks...

- kaasata EL vahendeid lastega peredele suunatud teenuste arendamiseks, sh lastehoiuteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamiseks ning perekeskuste võrgustiku arendamiseks üle Eesti.
- luua tõhusamad meetmed hooldusõiguse vaidluste lahendamiseks ning laste huvide kaitsmiseks, kui vanemad elavad erinevates riikides.
- tagada, et perekonnaõiguse küsimused jääksid EL-i liikmesriikide pädevusse.

3.4 Tervishoiuteenused

Tervis on inimeste kõige väärtuslikum vara, mida tuleb kaitsta Euroopa Liidu kõigi poliitkavaldkondade raames. Isamaa toetab innovatsiooni ja koostööd tervishoiuvaldkonnas, et tagada teenuste kõrge kvaliteet ja kättesaadavus.

Isamaa peab oluliseks...

- koostööd ja ressursside suunamist selleks, et parandada kvaliteetsete tervishoiuteenuste kättesaadavust Eesti inimestele nii riigi siseselt kui teistes liikmesriikides.
- terviseteenustega seotud infotehnoloogiliste lahenduste arendamist ja bürokraatia vähendamist, et kergendada arstide töökoormust ning võimaldada kvaliteetsemat ja kättesaadavat teenust patsientidele, olenemata liikmesriigist.
- valdkonna oskusteabe piiriülest liikumist, innovatsiooni ja Eesti tervishoiuteenuste ekspordi potentsiaali rakendamist. Oskusteabe vahetamine ja teenuste eksport aitavad tagada meie meditsiinisüsteemi jätkusuutlikkuse ning seeläbi paremad teenused Eesti inimestele.
- Euroopa Liidu ülest koostööd ravimite kättesaadavuse ja taskukohasema hinna tagamiseks.
- EL-ülest terviseriskide seire jätkamist ning tähelepanu pööramist toiduohutusele. Samuti tuleb jätkata koostööd tervisliku toitumise alase nõustamise kättesaadavuse parandamiseks, riskikäitumise vähendamiseks, narkoennetuse tõhustamiseks.

4. Keskkond, põllumajandus ja metsandus

Isamaa usub, et keskkond, inimeste elulaad ja sotsiaalmajanduslikud mõjud moodustavad ühtse terviku. Võetud kohustused ja eesmärgid peavad lähtuma tervest mõistusest. Neid küsimusi tuleb käsitleda ideoloogiavabalt ning arvestades liikmesriikide eripärasid. Isamaa seisab põllumeeste, metsaomanike ja maaelanike huvide eest. Oluline on arvestada Eesti ja Euroopa konkurentsivõime ning Eesti rahvuslike huvidega.

4.1 Keskkond

Isamaa ei vastusta vajadust kliimaväljakutsega tegeleda. Seatud eesmärkide puhul on oluline otsuste läbimõeldus ning vastutustundlikkus, mis tagab parema ja loodussõbralikuma elukeskkonna, säilitades samal ajal majanduse konkurentsivõime.

Isamaa peab oluliseks...

- paremat elukeskkonda, looduslikku mitmekesisust ja kestlikku majandamist, arvestades seejuures sotsiaalmajanduslikke mõjusid ja liikmesriikide eripärasid.
- inimeste valikuvabadust. Kliimaeesmärkide täitmist tuleb soodustada erinevate garantiide ja toetusmeetmetega. Seisame vastu sundmehhanismidele ja käskude-keeldude poliitikatele.
- kliimaeesmärkidega kaasneva bürokraatia vähendamist. Kehtestame moratoriumi kõigile täiendavatele rohepöörde initsiatiividele, mis pidurdavad ettevõtlust ja majandust.
- keskkonnasäästlikku lähenemist, võttes arvesse sotsiaalmajanduslikke mõjusid. Kliimaeesmärkide saavutamine ei tohi kahjustada Eesti majanduse konkurentsivõimet ega inimeste toimetulekut. Eesmärkide poole tuleb liikuda mõistlikult, järjepidevalt ja järk-järgult.
- reeglite, planeerimisprotsesside lihtsustamist ja keskkonnasõbralikesse tehnoloogiatesse investeringuid pidurdavate piirangute vähendamist.
- koostööd Läänemere-äärsete riikidega. Isamaa toetab algatusi, mis tagavad Läänemere kaitse, vähendavad keskkonnareostust ning parendavad seirevõimekust.
- Euroopa Liidu ülestoetusmeetmete loomist, et tagada maaomanikele õiglasel hūvitud looduskaitsealaste piirangute eest.
- heaperemehelikku ja säästlikku eluviisi edendamist. Selleks tuleb arvestada toote tervet elukaart (alates tootmisest tarbimise ja võimaliku ringmajandusse suunamiseni) ning suurendada teadlikkust ja võimalusi taaskasutamiseks ning raiskamise vähendamiseks.
- tehisaru rakendamist eri valdkondades nagu näiteks transport ja energeetika. Energia kokkuhoid ja efektiivsem kasutamine aitab säästa energiakasutust.
- investeringuid elamufondi energiatõhususe suurendamiseks. Seejuures on oluline, et seatud kohustustega kaasneksid vajalikud investeringutoetused koduomanikele ning ei rakenduks piiranguid eraomandile.

4.2 Põllumajandus ja metsandus

Isamaa seisab põllumeeste ja maaelanike huvide eest. Põllumajandus ja toidutootmine ei tohi känguda liigsete piirangute, bürokraatia ja ettekirjutuste koorma all. Toidujulgeoleku tagamiseks on vaja tagada Eesti põllumajanduse kestlik areng ja hea käekäik.

Isamaa peab oluliseks...

- järgmise Ühise Põllumajanduspoliitika eelarve suurenemist, sest piirangud ja reeglid, mida põllumehed järgima peavad, on samuti karmistunud. Rohkemate nõudmistega peab kaasnema ka parem rahastus.
- hektaripõhiste otsetoetuste taseme tõusu vähemalt 100%-ni EL-i keskmisest järgmise eelarveraamistiku läbirääkimistel. Eesti põllumehed on võrreldes ametikaaslastega teistest liikmesriikidest ebavõrdsemas seisus, lähtudes meie ilmastikuoludest. Toetuste maksmine ei tohi seda ebavõrdsust võrreldes tänasega suurendada.
- tagada, et Euroopa Ühise Põllumajanduspoliitika üks peamistest eesmärkidest oleks Eesti ja Euroopa toidujulgeoleku kindlustamine ning maapiirkondade majandusliku jätkusuutlikkuse toetamine.
- väärtusliku põllumaa kaitsmist. Me ei toeta põllumaa sunniviisilist metsastamist.
- vähendada põllumajandussektori keskkonnajalajälge. Kodumaine Eestis toodetud hea kvaliteediga ja värske põllumajandustoodang on kõige keskkonnasõbralikum eelistus.
- ringmajandust põllumajandusektoris, näiteks piima- ja veisekarjakasvatuste investeeringuid biometaani tootmisse.
- metsandussektori jätkusuutlikkust. Metsandus ning sellega loodavad otsesed ja kaudsed töökohad on maapiirkondadele oluline elatusallikas, mis tagab toimetuleku tuhandetele Eesti inimestele. Seda valdkonda puudutavad küsimused peavad jääma liikmesriikide pädevusse ning säilitada tuleb senine kaitsealuse ja majandusmetsa osakaal (30:70).
- investeeringuid, mis võimaldavad metsandussektori toodangu võimalikult kõrget väärimdamist nii Eestis kui Euroopa Liidus tervikuna.

5. Regionaalpoliitika

Eesti ja Euroopa tasakaalustatud regionaalse arengu jaoks on oluline ettevõtetus, kaasaegne taristu, tugevad kohalikud omavalitsused ja avalike teenuste kättesaadavus. Isamaa hinnangul peab seda toetama ka Eesti kuulumine Euroopa Liitu. Euroopa Liidu vahendeid peab rakendama selleks, et toetada Eestis ühtlast asustust, mis tagab elu säilimise ja arenemise ka väljaspool suuremaid keskuseid.

Isamaa peab oluliseks...

- piirkondade tasakaalustatud arengut ning suunab investeeringud maapiirkondade taristusse:
 - teedevõrku, ehitades välja 2+2 teed Tartusse, Pärnusse, Narva;
 - elektritaristusse, et tagada elektrivõrgu vastupidavus;
 - ülikiirsesse internetiühendusse, et tagada võrdne ligipääs teenustele;
 - raudteeinfrastruktuuri. Arendame Euroopa Liidu kaasabil välja regionaalsed raudteeühendused (näiteks Tallinn-Haapsalu-Rohuküla);

- kohalikesse auto- ja kergliiklusteedesse, et toetada majandust ja säästa inimelusid. Igas Eesti maakonnas tuleb jätkata teede mustkatte alla viimist.
- Euroopa Liidu üleste toetusmeetmete loomist, et tagada maaomanikele õiglasel hütitud looduskaitsealaste maade eest.
- erinevate piirkondade ühtlast arengut nii riigisiselt kui EL-is tervikuna ning kohalike eripärade arvestamist toetusmeetmete kasutamisel (näiteks omaosaluse summa diferentseerimine EL-i toetusmeetmete puhul).
- väikeste ja alustavate ettevõtete toetamist ning algatusi uute ettevõtete, töökohtade ja elanike ligimeelitamiseks maapiirkondadesse ja äärealadele. Lisaks toetab turutörkepiirkondades eluasemelaenu saamist läbi täiendavate tagatiste.
- reeglite, planeerimisprotsesside lihtsustamist ja piirangute vähendamist, mis takistavad uute töökohtade loomist ja ettevõtete rajamist.

6. Teadus, haridus ja kultuur

Euroopa Liidus on palju eri riike ja rahvuseid ning tihe koostöö haridus- ja kultuurivallas loob ainulaadsed võimalused kõigile liikmesriikidele. Teadus- ja arendustegevuse ning haridussüsteemi rahvusvaheline konkurentsivõime tagab Eesti ja Euroopa pikaajalise konkurentsivõime ka globaalses maailmas. Investeering nendesse valdkondadesse on investeering meie tulevikku.

6.1 Teadus- ja arendustegevus

Isamaa toetab Euroopa Liidu üleminekut teaduspõhisele majandusele, investeeringuid teadusuuringutesse ja tehnoloogilisse innovatsiooni, mis on aluseks Euroopa Liidu konkurentsivõime tagamisele ning tasuvate töökohtade loomisele Eestis.

Isamaa peab oluliseks...

- Euroopa Liidu eesmärki suunata 3% SKT-st teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevustesse. Riigipoolsed investeeringud julgustavad ja toovad kaasa täiendavalt ka erasektori investeeringuid.
- innovaatiliste ettevõtete toetamist Euroopa Liidu struktuurifondidest liigse bürokraatiata.
- toimivat Euroopa Liidu patendisüsteemi, mis vähendab intellektuaalomandi kaitsega seotud kulusid ning on jõukohane ka väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele.
- suurandmete kasutuselevõtu lihtsustamist, mis annab võimaluse suurema lisandväärtuse loomiseks kõigis eluvaldkondades.
- pöörata tähelepanu tehisaru ja robotika laialdasemale kasutuselevõtule nii tööstuses kui ka teenuste pakkumisel.
- taotleda Euroopa Liidu teadusrahastuse laienemise eriprogrammi jätkumist, mis loob võimalusi nii Eesti kui ka teiste väikeriikide teadlastele, konkureerimaks Euroopa suuremate teaduskeskustega ligipääsule vastavates programmides.
- algatada regionaalsete klastrite moodustamist, mis annab hoogu Eesti teadusinstituutide koostööle Põhjala-Balti piirkonnas.
- seista Eesti kultuuri ja ühiskondlike protsesside uurimist toetava koostöö eest Euroopa Liidus.
- elukalliduse arvestamist üle-euroopalistes teadus- ja õpirändeprogrammides toetusrahade arvestamisel, et tuua Eesti kõrgkoolidesse ja teistesse teadusasutustesse kõrgtasemel rahvusvahelisi teadlasi-õppejõude.

6.2 Haridus

Haridussüsteemi kõrge tase, rahvusvaheline koostöö- ja konkurentsivõime tagavad Euroopa Liidu elukeskkonna ja väärtuste säilimise üleilmastumise protsessis ning kahanenud sündimuse tingimustes. Eesti hariduskorralduse järjepidev kõrge tase rahvusvahelises võrdluses kajastub nii PISA-testide tulemustes kui ka üliõpilaste edukusnäitajates. Isamaa kaitseb rahvuskeelse hariduse põhimõtet. Riigikeelne haridussüsteem peab olema kõikides EL-i liikmesriikides normiks.

Isamaa peab oluliseks...

- noorte head ettevalmistust tööellu astumiseks. Selleks toetame kvaliteetsset kutseõpet ja selle mainekujundust, noorte praktiseerimisvõimalusi Eestis ja teistes Euroopa riikides. Taotleme ülejäätmise noorte kutsevõistluse *EuroSkills* korraldamist Eestis.
- ülikoolide ja rakenduskõrgkoolide tugevuste väljaarendamist rahvusvahelises konkurentsisis.
- toetada Eesti kõrgkoolide ja teadusasutuste ligipääsu Euroopa Liidu teadusrahastutele ning koostöövõrkudele.
- arendada digipädevust kui üldpädevust, toetades sama ka mujal Euroopas, et ühine arusaam digipädevusest ja vastavatest eelistest annaks meilgi võimaluse kõikjal vähema bürokraatia ja ajakuluga hakkama saada.
- usundiõpetuse viimist koolide õppekavadesse, et kindlustada Euroopaliku kultuuri ja väärtuste järjepidevust.
- laiendada Erasmus õpilas- ja üliõpilasvahetuse programmide võimalusi nii kutse- kui kõrgkoolide õpilastele ja üliõpilastele.
- kaasajastada talendipoliitikat, mille oluliseks osaks on Eesti kõrgkoolide rahvusvahelise maine tugevdamine.
- arendada eesti keele tehnoloogilist tuge ja keeleõpet – nii eesti keele õpet teistes riikides kui ka mitmekülgset võõrkeeleõpet Eestis.

6.3 Kultuur ja sport

Euroopa erilisus seisneb rikkalikus kultuurilises pärandis. Isamaa järgib Euroopa kultuuripärandiga seotud konventsioone, mis aitavad kaitsta nii meie vaimset kui materiaalset pärandit.

Isamaa peab oluliseks...

- jätkata loomemajandusvaldkonna toetamist Euroopa Liidu struktuuri- ja investeerimisfondidest, pannes rõhku nii rahastamisele kui sisulisele arendusele.
- järgida kultuuripärandiga seotud konventsioone ning säilitada ja hoida kultuuripärandit. Isamaa teeb riikideülest koostööd muinsuskaitseobjektide korrastamiseks.
- toetada loojaid rahvusvahelises konkurentsis, aidates kaasa piiriülesele koostööle ning anda võimalusi professionaalse kultuuriloomingu levitamiseks partnerriikides, arendades koostöövõrgustikke.
- Euroopa riikide arheoloogia, ajaloo ja kultuuriloo tegelemise finantseerimist, et tugevdada Euroopa identiteete.
- aidata Eesti loomeinimesi intellektuaalomandi kaitsel tehisaru küsimustes ning keerulises asjaajamises, samuti eurotoetusega loomingu vahendamiseks tugeva agentuuri rajamiseks.
- tagada koostöös teiste Euroopa Liidu riikidega digireklaami ja seonduvate teenuste turul võrdsed konkrentsitingimused ning ühtlased maksukohustused, samuti suurplatvormide majandustegevuse läbipaistvus liikmesriikide turgudel.
- suunata Euroopa Liidu rahastust liikumisharrastuse rahvusvahelistele suursündmustele.
- Venemaa ja Valgevene isoleerimist rahvusvaheliselt spordiareenilt ning nende sportlaste eemalhoidmist Pariisi olümpiamängudelt.

7. Noored

Noorte roll on Euroopa Liidu kujundamisel tähtsam kui kunagi varem. Isamaa eesmärk on läbi oma poliitikate võimendada noorte osalust üle-euroopalises koostöös nii poliitikakujundamise, haridus-, majandus-, kui ka kultuurivaldkonnas. Meie eesmärk on Euroopa Liit, kus on tagatud noorte turvalisus, majanduslik kindlustunne, isikuvabadused ja võrdsed võimalused.

Isamaa peab oluliseks...

- Eesti noorte osalemist Euroopa õppeprojektides kutse-, kõrg-, ja keskkooliõppes. Samuti laiendada noorte praktikavõimalusi teistes Euroopa Liidu liikmesriikides läbi erinevate koostööformaaside.
- laiendada Erasmuse õpilas- ja üliõpilasvahetuse programmide võimalusi nii kutse- kui kõrgkoolde õpilastele ja üliõpilastele.
- algatusi, mis tõstavad noorte tööhõivet ja tagavad noorte vaba liikumise tööturul terves Euroopa Liidus.
- programme ja algatusi, mille eesmärgiks on vähendada *NEET* (hetkel ei õpi, ei tööta ega osale väljaõppes) noorte hulka ja toetada nende kaasamist tööturule ning õpingutesse.
- keskkonnasäästlikkust ja mõistlikku kliimapoliitikat, mis arvestab Eesti ja Euroopa Liidu konkurentsivõime ning liikmesriikide eripäradega.
- noorte vaimset- ja füüsilist tervist. Noorte tervise, eriti vaimse tervise probleemide tõus on aina laienev probleem, millega peab tegelema ka Euroopa Parlament.
- noorte ettevõtlikkust. Toetame algatusi ja meetmeid, mille eesmärk on pakkuda nõustamist ja võimalusi noortele ettevõtjate, noortele põllumeestele ning kodanikuühiskonnas osalejatele.
- jälgida ja analüüsida noorte osalust Euroopa Liidu otsustusprotsessides. Erinevad kaasamis- ja koostööformaadid peavad pakkuma kaasaegseid ning mitmekülgeid osalusvõimalusi.

8. Euroopa Liidu tulevik

Eesti on kuulunud Euroopa Liitu ligi 20 aastat. Isamaa peab oluliseks, et Eesti oleks usaldusväärne ja koostööle orienteeritud partner, kellel on piisavalt enesekindlust, et seista olulistest küsimustes enda rahvuslike huvide eest. Maailmas kasvav ebastabiilsus vajab tugevat koostööd demokraatlike riikide vahel, et tagada meie senine elulaad.

Isamaa peab oluliseks...

- Euroopa Liidu püsimist rahvusriikide liiduna ning ei poolda liikumist föderatiivse liidu poole.
- sõna- ja kodanikuvabaduste kaitset. Isamaa seisab inimeste sõna- ja valikuvabaduse eest ning on vastu katsetele seda piirata.
- Euroopa Liidu laienemist, tingimusel, et liitujad täidavad EL-i liitumisega seotud kriteeriumid. Ukraina ja Moldova liitumine vähendab nn „hülle alasid“ Euroopas ning suurendab Euroopa julgeolekut.
- tihedat koosööd Suurbritannia ja USA-ga majandust, demokraatiat ja julgeolekut puudutavates küsimustes.
- ühehäälsuspõhimõtte säilimist, et tagada väiksemate liikmesriikide hääl Euroopa Liidu institutsioonides. Me ei toeta aluslepingute muutmist liikmesriikide pädevuste piiramiseks.
- lähimuspõhimõtte loogikast lähtumist. Probleeme tuleb lahendada lähimal võimalikul tasandil, mis tähendab liikmesriikide otsustuspädevuse austamist lähtudes kehtivatest EL-i aluslepingutest.
- Euroopa Liidu liikmesriikide keele- ja kultuurilise mitmekesisuse austamist. EL-i rikkuseks on kultuuripärand, jagatud ajalooline kogemus ning kristlikud juured, mis on kombineeritud rahvuslike eripärade ja traditsioonidega.
- Euroopa Liidu rolli suurendamist rahvusvahelisel areenil. EL on ennekõike majandusliit, kuid välispoliitika ja julgeoleku küsimustes peavad liikmesriigid tegutsema ühtsena, et suurendada demokraatiat ja turumajanduse kandepinda maailmas.